

A HOLMI POSTÁJÁBÓL

Áprilisi számunkban Péterfy Sarolt bő válogatást adott közre Áprily Lajos és Jékely Zoltán levelezéséből. 1944. VIII. 30-án Áprily ezt írta: „bojánjánosi idők következnek”. A hozzá csatolt lábjegyzetben ez olvasható: „A Jékely-Áprily-levelezésben több alkalommal előfordul, ez idáig ismeretlen eredetű és jelentésű kifejezés.” Lapzárta után érkezett az alábbi megfejtés Kovács András Ferenctől:

Kedves Sarolt!

Megvan a bojánjános... Ion Boian – akit Gheorghe Moisescunak is híttak, de sok álneve és politikai karrierje meg börtönviselése is vala – hírhedt, kétes, homályos sorsú és végzetű (egyek szerint bihari, mások szerint bánáti, Temesvár melletti születésű) román politikai kalandor vót, de főleg a román nácizmus titkos, tettebeli klasszikusa, a helybéli fasizmus, sőt: jellegében a dákoromán nyilasizmus, vagyis a Nemzeti Legionárius Mozgalom frontembere! A leghűségesebb fanatikus. Horia Simának, a Vasgárda vezérének kebelbarátja, őrzőangyala, mindenese, titkos összekötője az Antonescurezsimmal, ő a megbízható harcos, ahogy Sima is folyton, állandó jelzővel emlegette: „a hűséges Boian”.

1939-ben és 1940 első felében Berlinben, a legionárius mozgalom egyik letéteményeseként tevékenykedett – II. Károly román királynak és rezsimjének megdöntésére készülődven.

1940. szeptember elején a legionáriusok Brasóban (!!) készültek államcsínyre Sima és Boian vezényletével, a Telefonpalotát, a Prefektúrát és az Ügyészséget igyekeztek hatalmuk alá vonni, de aztán mégis kissé bebuktak, habár nem tudható...

Mert a királyi diktatúrát felváltó Antonescurezsim mégis titkos tárgyalásokba bocsátkozott a legionáriusokkal, főleg a vezérükkel, Horia Simával, méghozzá a Ion Boian közvetítésével, oszt ezek elég sikereseknek bizonyultak... (Boian volt mindig a zsolizsóker, különben a németek, az SS megbízható embere és kreációja, hisz voltaképpen a román SA, a paramilitáris gárda rendőrfőnöke. Valamiféle szürke eminenciás ő – a náci „forradalmár”, a kém, a kettős, sőt: bizonyára hármas ügynök, valami egy vasgárdista és egy elvakult partizánharcos között, szóval: kiszolgálója és besúgója és hősi mártírja, vagyis jau román patriótája lehetett, sőt vót ez min-

den elnyomó hatalomnak, uff, ilyet jau magyarban és hungvaristában, majd komonistában is előre, oszt esmég hátra, visszafelé is löhetett, s tán löhet manapság is látni, ámen.)

1940 novemberében Boian már a nemzeti legionárius államban, Románia fővárosának, Bukarestnek vala rendőrfőnöke (Gh. Moisescu álneven), mindez paralellben, paramilitárisan az alig fennálló államrenddel, de félteni nem kell Ion Boiant, mert mindvégig a Legionárius Mozgalom rendtartó erőinek főnöke maradt. Tetemes szerepet játszott a legionárius lázadásban és vérengzésekben, amidőn kb. 66 volt kormánytagot, állami főtisztviselőt, közembert és történészt (pl. Nicolae Iorgát és Virgil Madgearut) nyírtak vala kifele, ahol érték őket az ifjú legionáriusok, hol a jilavai börtönben, hol meg szimplán a magánélet kellős közepiben.

Az ők és a mink bojánjánosunkat a politikai széljárás és az országgló felháborodás mentiben, 1941-ben ugyan (a Vasgárda szétverését követően) Ion Antonescu mégis letartóztatja, temlebbe vetteti, de csudálatosképpen, 1943-ban hertelenében csak sikeredik neki megszöknie, s a Szerb Bánátba bujdosik vala, hol éppen a náci nímötök valának az urak, ott elvala egy kis darabon jól, vagy tán nem is egészen...

Mert visszalopózik az Antonescu-diktatúra Romániájába, s esmég bedutyizzák, mán Nagyenyedre (!!!), de csak picikét, mert 1944. augusztus 23-ának dücső napja után megént szabadul, s egy időre homályba tűnik, de az államcsínytevő komonisták újra elkapják a grabancát, s osztán vissza a sittre, megint picikét, persze. (Mások szerint hosszan és életfogytiglan.)

De nem úgy vala, mivelhogy ez a mastanilag is példaértékű hős és patrióta igen titokzatos, de példátlanul jau nemzeti férfiú is vala, s minden rendszerek lelketlen gépezetének használható apa-, sőt: anyaföldi csavarja! Ha mán a román legionáriusokat, a náciakat, a Vasgárdát és Antonescut is kiszolgálta vala, most úgy tesz, az új Securitaténak is sikerült vala hamarost kiengednie, és Ion Boian az új hatalom ügynöke is lesz – betéglásodik régi, gárdista harcostársai közé, a Fogarasi-havasokban működő harcos ellenállásba, a volt legionáriusok partizánharcába, azkik igencsak ismerni vélik Boiant, de Rudan fedőnév alatt, s ezért igencsak véglegesen likvidálják vala ötet valahol 1948 és 1952 között, a hegyekben, de azóta is bánják,

mert nem tuggyák, hogy az övek vót-e igazán jau román emberként, avagy éppen a berendezkedett Securitate beépítettje. (Eléggé zavaros, szándékosan összekuszált történet maradt ígven a téveteg poszteritásra, hanem erről az ellenállásról és Boján Jánosról filmet is csináltak nemrég ide- és odahazáilag, a jelenlegi Romániában.)

Ion Boian kb. 37 évet élt, aki ötet viszontag likvidálta volt, az fölöttébb csudálatosképpen még további 25 (huszonöt!) évet bujkált vala az fene havasokban, és szerfölött érdekes módon csak 1976-ban csípték vala fülön, minekutána igen kurta időre rá a Ceaușescu-rezsim, az igazi, a vérbeli nemzetiszocialista diktatúra gyors amnesziása lőn, szinte rögtön kiengedték, s túlélte még Ceaușescut is, és eljövendett az ő ideje, és megírta vala hősileg ellenálló emlékiratait, sőt: még pártot is alapított vala, csak 2006-ban hunyt el, 85 évesen is vérbeli patriótaként, az ágyban. Akkoron mán ő volt a román neolegionárius párt alapító elnöke. (Gavrila Ogora-

nunak hítták, nincs is megfelelő ékezetem rá – oly ékes, olyan éktelen nagy és szent emlékeztű, harcos közembör lehetett, mert vala ő is nemkülönben.)

Ennyit a könyörtelen és szertegyilkolászó túlélésekről.

Ilyenek és ezek a „bojánjánosi idők”, amidőn mán gyönnek és lopakodnak a „bojánjánosok” körülöttünk s a felöklendezett történelemben, a historikus totálamnénziákban, az áporodott eszméknek árján.

...Hogy már-már mindenki, még Ion Boian is, Boján János is kollaterális áldozatnak, vérengző eszkegyénynek és nagyon-nagyon kispályásnak tűnik... Szegény ő, szegény mima-gunk – szegény, gőgös szemetje szomorúságos nációknak.

Csak ennyi bármely bojánjános.
(Megfejtém hát a szörny megfejthetetlent.)

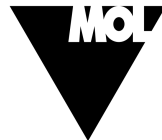
Szeretettel:
András

A folyóirat a Nemzeti Kulturális Alap és a MOL támogatásával jelenik meg

Nemzeti Kulturális Alap

Külön köszönet illeti Somssich-Szógyény Bélát:
az ő nagylelkű hozzájárulása nélkül
az év utolsó három száma nem jelenhetne meg.